

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО Х И ДРУГИ срещу България

(Жалба № 22457/16)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

17 януари 2019 г.

Това решение ще стане окончателно при условията на чл. 44 § 2 от Конвенцията. Може да бъде предмет на редакционни промени.

По делото X и други срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ в състав:

Ангелика Нусбергер (Angelika Nußberger), *председател*,
Йонко Грозев (Yonko Grozev),
Андре Потоцки (André Potocki),
Шифра О'Лийри (Siofra O'Leary),
Мартинш Митс (Mārtiņš Mits),
Габриеле Куцко-Щадлмайер (Gabriele Kucsko-Stadlmayer),
Летиф Хюсейнов (Lətif Hüseyinov), *съдии*,
и Клаудия Вестердик (Claudia Westerdiek), *секретар на отделението*,
След закрито заседание, проведено на 11.12.2018 г.,
Постановява следното решение, прието на същата дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е образувано по жалба (№ 22457/16) срещу Република България, подадена в Съда на основание чл. 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от петима италиански граждани, на 16.04.2016 г. Председателят на отделението уважи искането самоличността на жалбоподателите да не се разкрива (чл. 47 § 4 от Правилника).

2. Жалбоподателите – съпрузи и трите им непълнолетни деца, се представляват от г-н Ф. Маусери, адвокат, практикуващ в Катания. Българското правителство („Правителството“) се представлява от правителствения агент г-жа Р. Николова от Министерството на правосъдието.

3. Жалбоподателите се оплакват от твърдяно сексуално насилие над тримата непълнолетни жалбоподатели по време на престоя им в дом за деца в България, както и от липсата на ефективно разследване в това отношение. На 05.09.2016 г. Правителството е уведомено за подадените оплаквания относно твърденията за сексуално насилие над личността на тримата непълнолетни жалбоподатели и липсата на ефективно разследване в това отношение. Жалбата е обявена за недопустима доколкото се отнася до оплаквания, формулирани от родителите от тяхно име съгласно правило 54 § 3 от Правилника на Съда. Ето защо, в настоящото решение единствено тримата непълнолетни жалбоподатели ще бъдат наричани „жалбоподателите“.

4. Италианското правителство, което също е уведомено за жалбата съгласно чл. 36 § 1 от Конвенцията и чл. 44 от Правилника на Съда,

предвид гражданството на жалбоподателите, не заявява намерение да встъпи в производството.

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВАТА ПО ДЕЛОТО

5. Жалбоподателите, които са брат и две сестри, са родени в България и са настанени в Дом за деца, лишени от родителски грижи, в с. Страхилово („домът“). Х („първият жалбоподател“) е роден през 2000 г., Y („втората жалбоподателка“) е родена през 2002 г. и Z („третата жалбоподателка“) – през 2003 г. През юни 2012 г., когато са на съответно на 12, 10 и 9 години, те са осиновени от италианско семейство и се установяват в Италия.

A. Подадени сигнали от осиновителите на жалбоподателите

6. През октомври 2012 г., след спор с брат си, третата жалбоподателка се оплаква от отношението му като го обвинява, че я е докосвал по интимните части. Притеснени от подобно оплакване и от поведението на третата жалбоподателка, която започва да хапе майка си, да се затваря в банята и да пищи, осиновителите водят децата да бъдат прегледани от двама психолози, специализирани в работата по случаи на насилие върху непълнолетни лица, които работят в център за групова терапия.

7. Изготвеният от психолозите доклад не съдържа точен и пълен запис на думите на жалбоподателите, а представлява резюме, съдържащо коментарите на психолозите. Според доклада, през м. октомври 2012 г. психолозите разговарят последователно първо с родителите, а след това и с децата. Разговорите с жалбоподателите, определени като „терапевтични сеанси“, се провеждат съгласно препоръчаните методи в случаите на деца, станали жертви на насилие, и са записани. Първият жалбоподател е приет първи. В този период трите деца все още не говорят много добре италиански език. По тази причина, по молба на първия жалбоподател, неговият осиновител присъства на разговора с него и му помага да се изказва.

8. По време на този разговор първият жалбоподател заявява, че едно от момчетата в дома, Д., е влизал през нощта в спалното помещение на най-малките деца, опипвал е някои от тях, като е карал останалите да гледат, и ги е биел. В разказа си първият жалбоподател не назовава поименно замесените деца, с изключение на Д. и неговата сестра. Той описва въпросните събития с малко думи, но става ясно, че

Д. е опипвал някои от децата по интимните части и е слагал члена си в устите им. Първият жалбоподател посочва, че споделя за случващото се с директорката на дома, Е., която го уверява, че ще се обади в полицията, ако това се повтори.

9. Втората и третата жалбоподателки са изслушани заедно. В частта от доклада, отнасяща се за втората жалбоподателка, се посочва следното: „У изглежда възприема всичко като игра и няма негативно отношение към тези събития: видях М. и Б. да правят секс и аз го направих заедно с [брат ми]“. За сметка на това, двете сестри изглеждат притеснени за [брат си], който многократно е станал жертва на насилие: „повече удари за Х, не толкова много за мен“. В доклада не се споменава от кого биха могли да идват ударите. Пред психолозите третата жалбоподателка разказва друга случка, при която децата от дома са заведени на „дискотека“, по време на която са танцували, а след това са дошли мъже, които са си „играли“ с тях. Третата жалбоподателка, изглежда, единствена се е съпротивлявала: „виках силно и го удрях“.

10. По време на разговора жалбоподателите имат възможност да посочат въпросните зони по тялото, използвайки кукли, предоставени от психолозите.

11. Провеждат се още разговори с децата през ноември и декември 2012 г. В тази връзка, на 05.11.2012 г. първият жалбоподател заявява, че на „дискотеката“ мъже са се отдавали на сексуални игри с децата и са ги заснемали.

12. Започва редовно наблюдение на децата. От доклада на психолозите става ясно, че впоследствие жалбоподателите не желаят повече да говорят за тези събития и че заявяват, че „им е писнало от България“.

13. На 16.11.2012 г. осиновителят на жалбоподателите изпраща електронно писмо до Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД) в България, в което посочва, че иска да подаде сигнал за сексуално насилие, упражнено върху деца в дом. В писмо, написано на български език, ДАЗД отговаря, че е необходима допълнителна информация, за да може агенцията да направи проверка, включително името на въпросното заведение и българските имена на децата. Бащата отговаря, че не разбира написаното в писмото. Кореспонденцията между двете страни не продължава под никаква форма.

14. На 22.11.2012 г. осиновителите на жалбоподателите сигнализират италианската асоциация, която им е помогнала в процеса на осиновяването, а след това и италианската Комисия за международни осиновявания. В писмото, адресирано до последната, те излагат посочените в доклада на психолозите факти, както и редица други данни, предоставени им от жалбоподателите. По-конкретно те посочват собствените имена на седем мъже и четири жени, сред които

и някой си Н., които са посочени от жалбоподателите като извършители на сексуалното насилие. Някои от тези лица, както изглежда, са били част от персонала на дома, а други са били външни такива. Осиновите на жалбоподателите твърдят, че децата в дома са водени на групи „на почивка“ в някакво село, където посещават често място, което самите те наричат „дискотеката“ и където са опипвани и подложени на злоупотреби от външни за дома лица. Първият жалбоподател е принуден да присъства на изнасилването на сестрите му. Впоследствие, оставени без надзор през нощта в дома, децата са възпроизвеждали с най-малките подробности същите действия, на които самите те са били жертви.

15. На 21.12.2012 г. осиновите на жалбоподателите подават жалба в италианската полиция.

16. Освен това те се свързват с разследващ журналист. В началото на януари 2013 г. седмичникът „*L'Espresso*“ публикува статия, озаглавена: „България – леговище на педофили“, в която се излагат твърденията на родителите на жалбоподателите, без да се цитират имената им. В статията се посочва, че десетки деца от дома, в който са настанени жалбоподателите в България, системно са подлагани на сексуално насилие от членове на персонала и от външни лица, и то в дискотека във ваканционно селище. Тя описва организирана мрежа, случки на педофилия и насилие, включително и заплахи с оръжие от маскирани мъже, и споменава, че част от сцените са заснети с камера. В нея се посочва, че най-малките деца са били жертви на едно от по-големите деца, което е ходело в спалните им посещения, и че първият жалбоподател уведомява за тези действия на директорката на дома, която, както изглежда, не прави нищо. Авторът на статията посочва, че е идвал в България през декември 2012 г. като е посетил описаните от жалбоподателите места, които според него съвпадат с разказа им. Той заявява, че се е свързал неофициално с полицаи и му е предал информацията, предоставена от родителите на жалбоподателите. Той обаче посочва, че впоследствие въпросният полицаи му казва, че йерархията в полицията не му позволява да се заеме със случая.

17. На 15.01.2013 г. италианският прокурор, на когото е възложено делото, предава данните, с които разполага, на посолството на България в Рим като счита, че българските власти са компетентни да разследват въпросните факти.

18. На 22.02.2013 г. журналистът от „*L'Espresso*“ дава показания пред италианския прокурор.

Б. Първите процесуално-следствени мерки по разследването в България

19. След отзвука от статията, публикувана в италианската преса, а именно чрез разпространяване на информация по българското радио, ДАЗД разпорежда проверка на дома за деца на 14.01. и 15.01.2013 г. Регионалната дирекция „Контрол по правата на детето“ в гр. Русе е натоварена с провеждането на проверката. Инспекторите разговарят с кмета на община Страхилово, с директорката на дома, общопрактикуващия лекар, социалната работничка, психоложката, медицинската сестра и с останалите членове на екипа на смяна по време на проверката. Изслушани са и тринадесетте деца в дома, на възраст от 8 до 13 години. Персоналът и децата попълват анонимен въпросник, с въпроси за евентуални случаи на насилие, за качеството на живот в дома и за отношенията между децата и персонала.

20. Съгласно изготвения от инспекторите доклад на 21.01.2013 г. децата от дома никога не се оставят без надзор, достъпът на външни лица е контролиран и помещенията на дома са снабдени с камери за наблюдение, записите от които редовно се преглеждат. В доклада се заявява, че децата са разпределени в спалните помещения според възрастта им, а при най-големите – и според пола им, и че разположението на стаите е такова, че не биха могли да влизат и излизат от едно в друго спално помещение, без да бъдат забелязани от персонала, който ги пази. Във въпросниците, попълнени от децата, не се споменава нито за насилие, нито за случаи на сексуални злоупотреби, а само за спорове и понякога за нанасяне на удари от страна на други деца, които впоследствие заради това са порицавани от персонала. Според психоложката, която е наблюдавала жалбоподателите по време на престоя им в дома, те никога нито са споменавали за физическо и сексуално насилие, нито са показвали белези от понесено такова.

21. ДАЗД изпраща екип от психолози в дома в периода от 18 януари до 24 януари 2013 г. Този екип също не установява нищо притеснително.

22. Въз основа на този доклад ДАЗД заключава, че няма доказателства че децата в дома да са били подлагани на насилието, описано в „*L'Espresso*“. Поради сериозността на изложените факти обаче, агенцията прехвърля случая на районната и на окръжната прокуратура в гр. Велико Търново.

23. На 28.01.2013 г. Районна прокуратура Велико Търново въз основа на сигнала е образувана преписка . Считайки, че подаденият сигнал не съдържа доказателства, разкриващи извършването на престъпление, прокуратурата отправя запитване до ДАЗД дали

разполага с друга информация. ДАЗД потвърждава, че извършената проверка не достига до заключението, че е било извършвано насилие.

24. С постановление от 18.11.2013 г. прокуратурата решава, че не е необходимо да бъде образувано досъдебно производство и прекратява разследването.

В. Второто разследване в България

25. Докато първото производство е все още висящо, на 18.02.2013 г. Окръжна прокуратура Велико Търново започва второ разследване след подаден нов сигнал от директора на ДАЗД. ДАЗД е сезирана на 08.01.2013 г. след подаден сигнал от италианската асоциация „SOS Telefono Azzuro“. В изготвения от тази асоциация доклад се споменават имената и характеристиките на лица, които, както се твърди, са участвали в случаи на насилие над деца от дома, като към него са приложени доклади на италианските психолози, разговаряли с жалбоподателите. Преписката по случая се изпраща на Районна прокуратура Велико Търново, която започва предварително разследване на 22.02.2013 г. Провежда се полицейско разследване в дома на 25.02. и 26.02.2013 г., както и разследване от страна на общинските служби, регионалните здравни служби, службата за социално подпомагане и отдела за закрила на детето.

26. Следователите преглеждат наличната документация в дома, включително медицинските картони на децата, и разговарят с персонала (директорката, психоложката, двете възпитателки, помощничката, която се грижи за децата, както и с шофьора, пазача и топлотехника), както и с фотографа и електротехника, които периодично са посещавали дома, и четири деца на възраст от 11 до 13 години. На 06.03.2013 г. полицията изготвя доклад, в който се описва как функционира домът за деца и дейностите, както и грижите, осигурявани на 53-те деца, настанени там към момента на събитията. В доклада се посочва, че при редовните медицински прегледи, извършвани от външен за дома практикуващ лекар, по децата не са открити белези нито от физическо, нито от сексуално насилие. В него се уточнява, че на разположение на децата е поставена кутия за оплаквания, както и телефон, в който е запаметен националният номер за спешни случаи за деца в риск. Не е регистриран нито един сигнал, чието съдържание да отговаря на описаните от жалбоподателите събития, по тези два канала.

27. В доклада се установява, че само трима от служителите в дома са мъже: шофьорът, пазачът и топлотехникът, и че те влизат в спалните помещения само ако са придружени от директорката на дома или от някоя от жените от персонала.

28. В доклада се установява също, че в дома се извършват редовни проверки от страна на отдела за закрила на детето в общината и че полицаи извършва посещения в дома всяка седмица. В него се заявява, че е осигурена безопасността на сградата що се отнася до достъпа на външни лица и че не е подаден нито един сигнал за сексуално насилие над децата, нито по време на разговорите с персонала при проверката, нито през предходните години.

29. Освен това, в доклада се отбелязват извършените от прокуратурата и полицията разследвания на инцидентите в дома след 2002 г., по-конкретно случай на малтретиране от страна на служителка, която впоследствие е уволнена, и случай на поглъщане по невнимание на лекарства от деца. В доклада се посочва, че не е постъпвал сигнал за сексуално насилие.

30. Според втори полицейски доклад, изготвен на 05.06.2013 г., полицията разпитва директорката на дома, психоложката, социалната работничка, фотографа и електротехника, който посещава дома и се казва Н. (вж. параграф 14 по-горе). Дете от дома на име Б., което се споменава в предоставените от италианските власти документи, също е разпитано с помощта на психоложката от дома. Докладът установява, че твърденията на жалбоподателите не се потвърждават от събраните по случая данни и отбелязва, наред с другото, че противно на това, което заявяват жалбоподателите, директорката на дома не се казва Е., не ѝ е било съобщавано от жалбоподателите за наличие на сексуално насилие в дома и децата не са водени на „дискотека“. Той посочва, че единствената възможност децата да танцуват е празник, организиран по повод годишното им зелено училище, организирано от асоциация, на който децата са придружени от възпитателките от дома, а единственото външно лице е поканеният за вечерта диджей. Съгласно доклада, психоложката посочва, че третата жалбоподателка не проявява описаните симптоми, а именно да пици докато се къпе, докато е била в дома, и че първият жалбоподател и втората жалбоподателка са склонни да манипулират останалите и най-вече възрастните. От събраните свидетелски показания става ясно, че Д. и сестра му (вж. параграф 8 по-горе) са осиновени от италианска двойка в края на лятото на 2011 г. Тогава Д. е на 12 години.

31. Изготвеният от ДАЗД доклад по повод направените посещения в дома установява, че в това заведение, в своята цялост, приложимата правна уредба се спазва и няма доказателства, които да пораждат съмнения за сексуално насилие. В доклада се правят препоръки с цел подобряване на програмите за дейностите, предлагани на децата.

32. След края на предварителното разследване, с постановление от 28.06.2013 г., районната прокуратура отказва да образува наказателно производство и прекратява делото. Съгласно постановлението твърденията на родителите на жалбоподателите не се потвърждават,

персоналът от мъжки пол в дома, както и електротехникът Н., който посещава сградата от време на време, не са имали достъп до децата без присъствието на жена възпитател, а и децата не са имали възможност да се срещат с други мъже по време на излизанията си навън без присъствието на жени от персонала. Прокуратурата заключава, че събраните по случая доказателства не позволяват да се заключи, че е извършено престъпление.

Г. Продължение на делото в Италия

33. На 08.04.2013 г. първият жалбоподател и втората жалбоподателка са изслушани от прокурора към съда за непълнолетни в присъствието на психолог. Протоколът от този разговор обаче не е предоставен на Съда. На 24.06.2013 г. прокурорът предава събраните данни на съда за непълнолетни.

34. Съдът за непълнолетни назначава вещо лице по педиатрична невропсихиатрия, за да оцени достоверността на показанията на жалбоподателите. Според изготвената въз основа на писмените доклади и записите от изслушванията на жалбоподателите експертиза, техните твърдения изглеждат достоверни в достатъчна степен.

35. На 29.06.2013 г. прокурорът към съда за непълнолетни предлага на съда да разпорежи проверка на психологическото проследяване на жалбоподателите, като приема, че няма нужда същите отново да бъдат разпитвани, каквото е искането на българските власти.

36. С решение от 13.05.2014 г. съдът за непълнолетни счита, че не е необходимо да разпорежда мярка за защита на жалбоподателите, нито проверка на тяхното психологическо проследяване, и счита, че способностите на осиновителите да полагат грижи и да възпитават децата не са поставени под съмнение. Съдът отбелязва обаче, че поведението на осиновителите не е адекватно, доколкото те е трябвало незабавно да се обърнат към съда за непълнолетни или друг компетентен орган, а не към журналист. Освен това, той счита, че не е в интерес на децата да бъдат подложени на ново изслушване пред съда.

Д. Трето разследване в България

37. На 22.01.2014 г. италианското Министерство на правосъдието изпраща официално писмо на българските власти, като им предоставя събраната от италианската прокуратура информация, и иска от тях да започнат разследване на твърдените факти. На 14.03.2014 г. прокуратурата към Върховния касационен съд предоставя на Окръжна прокуратура на Велико Търново превод на италианските документи, която пък ги препраща на Районна прокуратура на Велико Търново. Районната прокуратура започва предварително следствие на 04.04.2014

г. На 15.04.2015 г. същата установява, че по повод едни и същи факти са започнати три процедури и препраща преписките на Окръжната прокуратура с предложение трите случая да бъдат обединени, а издадените постановления да бъдат отменени.

38. С постановление от 05.06.2014 г. Окръжна прокуратура Велико Търново разпорежда обединяването на трите производства и отменя постановлението от 28.06.2013 г. с мотива, че то е постановено докато първото производство е висящо. Постановлението за прекратяване на делото от 18.11.2013 г. остава в сила.

39. През декември 2014 г. и отново през януари 2015 г., представител на посолството на Италия в гр. София отправя официално запитване относно хода на разследването. На 23.01.2015 г. българските власти информират посолството на Италия в гр. София, че наказателното разследване е прекратено с постановление от 18.11.2013 г. Изпратено им е копие от постановлението на 28.01.2015 г.

40. На 19.01.2015 г. италианският министър на правосъдието иска от българския си колега да го информира за резултатите от наказателното производство. Това се случва с писмо от 11.03.2015 г.

41. На 11.12.2015 г. осиновителят на жалбоподателите се обръща към италианското Министерство на правосъдието, за да поиска достъп до всички данни по случая. На 01.02.2016 г., в отговор на искането му, италианските власти предават на осиновителите на децата всички решения, постановени от българската прокуратура, преведени на италиански език, включително постановлението на Районна прокуратура Велико Търново от 18.11.2013 г. В постановлението се посочва, че същото подлежи на обжалване пред Окръжната прокуратура.

42. На 07.06.2016 г. италианското Министерство на правосъдието предава на българското Министерство на правосъдието допълнителна информация по делото, включително писмо от осиновителите на жалбоподателите, в което същите оспорват воденото разследване и независимостта на Районна прокуратура Велико Търново.

43. Тези документи се предават на Районна прокуратура Велико Търново на 01.08.2016 г. На 02.08.2016 г. прокурорът по делото се оттегля заради поставянето под въпрос на развитието на случая от страна на родителите на жалбоподателите. Със случая е натоварен друг прокурор. Като счита, че писмото на осиновителите на жалбоподателите трябва да се третира като жалба срещу постановлението на Районната прокуратура от 18.11.2013 г., той изпраща преписката по случая на Окръжната прокуратура.

44. С постановление от 30.09.2016 г. Окръжната прокуратура потвърждава постановлението за прекратяване от 18.11.2013 г. Констатирано е, че това постановление се основава на проверка, извършена от ДАЗД, която не установява нередности както във

функционирането на дома, така и при спазването на правата на децата, и следователно прокурорът заключава, че твърденията в статията на италианския седмичник не са подкрепени с доказателства.

45. Прокурорът по делото прави следните констатации. По повод второто производство, образувано по подаден сигнал от асоциацията „SOS Telefono Azzuro“, се провежда разследване от полицията и различни компетентни служби. В този контекст са изслушани следните членове на персонала на дома: директорката, психоложката, две възпитателки, шофьорът, топлотехникът, пазачът и една от детегледачките. В тази връзка са изслушани и външни лица, които са имали достъп до дома, а именно фотографът и електротехникът. Полицейските следователи провеждат последващи разговори с директорката, психоложката, социалната работничка и едно от децата, както и с електротехника, фотографа и общинския служител, отговорен за поддръжката на компютрите, които са имали достъп до дома. Резултатите от разследването показват, че децата се наблюдават през нощта и че нямат контакти с външни лица, освен ако не са придружени от детегледачката, която се грижи за децата, или от някоя от възпитателките в центъра. Веднъж годишно, през лятото, децата са водени на летен лагер в с. Лясковец, където също са придружавани от възпитателите от дома и където обикновено им се организира празник в края на престоя, по време на който единственото външно лице е диджеят.

46. Прокурорът отбелязва, че само трима мъже работят в дома, но те нямат достъп до стаите на децата, външният фотограф посещава дома единствено за да прави снимки или видео клипове с децата, за да бъдат попълвани досиетата им за осиновяване или по време на празници и церемонии, нито един служител не се казва Н., а единственото лице с това име е електротехникът, който посещава дома от време на време, за да поправя кухненското оборудване, както и че в дома никога не е имало директорка на име Е.

47. Ето защо, според него, нищо в събраните доказателства не показва, че срещу тримата жалбоподатели са извършени престъпления.

48. Прокурорът отбелязва още, че изпратените впоследствие документи от италианските власти потвърждават съдържанието на онези, които вече са били изпратени и не съдържат нови данни. Той заключава, че не е необходимо да се образува наказателно производство и потвърждава постановлението за прекратяване от 18.11.2013 г.

49. На 17.11.2016 г. това решение се потвърждава от Апелативна прокуратура Велико Търново при осъществена служебна проверка.

50. На 27.01.2017 г. прокурор от прокуратурата към Върховния касационен съд упражнява служебен контрол на постановлението на апелативната прокуратура. Установено е, че разследването изглежда пълно и не разкрива, че жалбоподателите са били малтретирани в

дома. Отбелязва се, че има разлика между твърденията на жалбоподателите в първите им изявления, направени пред психолозите, и разпита им от прокурора от италианския съд за непълнолетни и че обстоятелствата, при които са станали свидетели на сексуално насилие не са изяснени. Допуска се, че е възможно жалбоподателите да са станали свидетели как други деца се докосват като самите те са повторили същите действия и когато установяват, че родителите им не одобряват подобно поведение и в желанието си да не ги ядосват, разказват история, в която твърдят, че са жертви на сексуално насилие.

Е. Друга приложима информация по случая

51. Освен проверките, проведени в дома след твърденията на жалбоподателите, се провежда още една проверка от службите за закрила на детето през юни 2013 г. след подаден сигнал от асоциацията „Български хелзинкски комитет“ относно качеството на възпитателните дейности, присъствието на деца, чиято възраст надвишава определената в закона, както и нерегламентираното присъствие на топлотехника в стаите на децата. В изготвения от тези служби доклад се установява, че топлотехникът е влизал в стаите на децата само в присъствието на друг служител на дома. От друга страна според доклада, директорката на дома е установила, че служителка употребява неподходящи изрази пред децата по повод отношенията на възрастните, и порицава виновната служителка.

52. Освен това, през 2013 г. Районна прокуратура Велико Търново започва наказателно разследване след подаден сигнал от дирекция „Социално подпомагане“ в град в района, във връзка с оплакванията на трите деца, М., С. и Й., които заявяват, че по време на престоя си в дома през 2011-2012 г. са бити с пръчка от една от детегледачките. Прокуратурата разпорежда провеждането проверка от полицията и отдел „Закрила на детето“, гр. Свищов. Съгласно решение на кмета се провежда и друга проверка от социалните служби в с. Страхилово по същия сигнал. С постановление от 19.06.2013 г. Районната прокуратура прекратява производството, след като установява липсата на достатъчно доказателства, че децата са били малтретирани от персонала. От постановление се вижда, че младата М. преди това се е оплаквала от сексуален тормоз в семейството си и че е споделила за това с останалите деца в дома.

53. Домът е закрит през юли 2015 г. вследствие на политиката на деинституционализация, целяща настаняването на максимален брой деца в семейна среда.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

А. Наказателнопроцесуален кодекс

54. Съгласно чл. 207-211 от Наказателнопроцесуалния кодекс от 2006 г., досъдебно производство се образува, когато при наличие на законен повод и достатъчно данни за извършено престъпление. Законният повод може да бъде съобщение до прокурора или до друг компетентен орган за извършено престъпление, публикация в пресата, изявления, направени от извършителя на престъплението, или непосредствено разкриване от органите на досъдебното производство.

55. Съгласно чл. 213 от НПК, когато откаже да образува досъдебно производство, прокурорът информира за това пострадалият или неговите наследници, ощетеното юридическо лице и лицето, направило съобщението. Тези лица могат да обжалват постановлението за отказ пред по-горестояща прокуратура, компетентна да разпорежи образуването на наказателно производство. По-горестоящият прокурор може да назначи служебна проверка на постановлението за отказ за образуване на наказателно производство.

Б. Закон за закрила на детето

56. Съгласно чл. 17, ал. 1 от Закона за закрила на детето, освен другите си функции, председателят на ДАЗД е компетентен и да контролира спазването на правата на децата от училищата, лечебните заведения и доставчиците на социални услуги, като например домовете. В случай на установяване на нарушение на тези права или на приложимите правни норми, той е компетентен да даде задължителни предписания с цел отстраняване на констатираните недостатъци.

57. Съгласно чл. 20 от Закона, дирекция „Социално подпомагане“ е органът, който отговаря за закрилата на децата на общинско ниво.

ПРАВОТО

I. ОБХВАТ НА ДЕЛОТО

58. Съдът отбелязва, че жалбата е подадена от осиновителите на тримата непълнолетни жалбоподатели от тяхно име, но и от тях самостоятелно. На 05.09.2016 г. председателят на отделението решава да комуникира на правителството ответник оплакванията на тримата непълнолетни жалбоподатели от сексуално насилие, на което твърдят, че са станали жертви, както и твърдяното неефективно разследване,

проведеното по този повод. Председателят на отделението, заседаващ в качеството си на едноличен съдия (вж. правило 54 § 3 от Правилника на Съда), решава също да обяви останалите повдигнати в жалбата оплаквания, а именно тези формулирани от родителите, от тяхно име, за недопустими. Съгласно правило 54 § 3 от Правилника, това решение е окончателно. Съответно Съдът няма да вземе предвид представените аргументи в становищата на страните, доколкото същите се отнасят до обявените за недопустими оплаквания.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 3 и ЧЛЕН 8 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

59. Жалбоподателите твърдят, че са били жертви на сексуално насилие по време на престоя си в дома за деца и че българските власти не са изпълнили положителното си задължение да ги защитават от подобно отношение, както и задължението да проведат ефективно разследване по тези твърдения. Те се позовават на чл. 3, 6, 8 и 13 от Конвенцията. Съдът счита, че така повдигнатите оплаквания трябва да бъдат разгледани от гледна точка единствено на чл. 3 и 8 от Конвенцията, които в приложимите им към случая части гласят:

Член 3

1. „Никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унижително отношение или наказание.“

Член 8

2. „1. Всеки има право на неприкосновеност на личния (...) си живот (...).“

A. Допустимост

1. Твърдяна злоупотреба с правото на жалба

60. Правителството иска Съда да обяви жалбата за недопустима поради нарушаване на правото на жалба, като посочва, от една страна, че законните представители на жалбоподателите умишлено предоставят неверни факти, които не са потвърдени с нито едно доказателство, като например медицински свидетелства и от друга страна, че използват неприличен и обиден език спрямо българските власти и физическите лица, които обвиняват.

61. Жалбоподателите не коментират този въпрос.

62. Съгласно съдебната практика на Съда, дадена жалба представлява явна злоупотреба, ако умишлено се основава на факти, които не отговарят на истината, с цел Съдът да бъде заблуден (вж. *Gross c. Suisse* [ГК], n° 67810/10, § 28, ЕСПЧ 2014 г.). В случая,

независимо дали обвиненията в сексуално насилие върху жалбоподателите са основателни, няма основание Съда да заключи, че техните представители умишлено представят факти, за които знаят, че са неверни.

63. Жалба може да бъде определена като явна злоупотреба, когато жалбоподателят използва в комуникацията си със Съда прекалено злонамерени, обидни, заплашителни или провокативни изказвания – независимо дали срещу правителството ответник, неговия собствен представител, властите на държавата-ответник, срещу самия Съд, неговите съдии, съдебния му секретар или неговите представители (вж. *Řehák c. République tchèque* (реш.), № 67208/01, 18 май 2004 г.). Отхвърлянето на жалбата за нарушаване на правото на жалба обаче е извънредна мярка и жалбоподателят трябва да е надхвърлил границите на нормалната, гражданска и основателна критика (вж. *Di Salvo c. Italie* (реш.), № 16098/05, 11 януари 2007 г.). В случая, Съдът отбелязва, че в своите становища законните представители на жалбоподателите обвиняват и определят като „педофили“ посочените физически лица и обвиняват българските власти, и по-конкретно правителствените агенти, че прикриват престъпления. Съдът намира, че използваният език в становищата на жалбоподателите наистина е неуважителен, но като се има предвид контекстът на настоящия случай, и поради факта, че става въпрос за правата на непълнолетни лица, които не са отговорни за използваните от представителите им думи, той счита, че същите не надхвърлят допустимите граници, за да бъде отхвърлена жалбата по този повод.

64. С оглед на гореизложеното, възражението на правителството за нарушаване на правото на жалба се отхвърля.

2. Спазване на шестмесечния срок

65. Правителството твърди още, че жалбата е подадена извън срок, посочвайки, че постановлението на Районната прокуратура от 18.11.2013 г., за отказ за образуване на наказателно производство, е предадено от българските на италианските власти на 23.01.2015 г. Жалбата обаче е подадена повече от година по-късно, на 16.04.2016 г., без жалбоподателите да са установили, че са уведомени за решението от италианските власти с такова голямо закъснение.

66. Жалбоподателите отговарят, че българските власти нито веднъж не ги информират надлежно за развитието на разследването, нито за това какви решения вземат.

67. Съдът установява, че постановлението от 18.11.2013 г. не е връчено официално на родителите на жалбоподателите от българските власти. От информацията по делото става ясно, че италианското Министерство на правосъдието им изпраща копие от този документ, заедно с превода му на италиански език, на 01.02.2016 г., и нищо не

показва, че жалбоподателите са знаели за това решение преди тази дата. Жалбата е подадена в срок от шест месеца след препращането на документа. Освен това Съдът отбелязва, че след подаването на настоящата жалба, постановлението от 18.11.2013 г. се преразглежда от по-горестоящите органи на прокуратурата, които постановяват няколко нови решения през 2016 г.

68. Следователно възражението на правителството относно неспазването на шестмесечния срок се отхвърля.

3. Заключение относно допустимостта

69. Съдът намира още, че оплакванията не са явно необосновани по смисъла на чл. 35 § 3 а) от Конвенцията и не са недопустими на друго основание. Следователно те са допустими.

В. По същество

1. Тези на страните

а) Жалбоподателите

70. Жалбоподателите твърдят, че са били жертва на сексуално насилие по време на престоя им в дома за деца, докато са били под опеката на българските власти. Те твърдят, че психолозите, които ги наблюдават в Италия, италианският прокурор и италианският съд за непълнолетни считат, че разказите им са достоверни. Те посочват, че първият жалбоподател съобщава за случващото се на директорката на дома, която обаче не предприема нищо, за да спре малтретирането, за което е уведомена. Те твърдят, че и други деца, сред които и малко момиче на име М., също са се оплаквали от подобно насилие, за което директорката със сигурност е била в информирана. Те твърдят още, че са разговаряли по телефона с други италиански семейства, осиновили деца от този дом, а именно родителите на Д., и че тези деца имат сходни симптоми с тези на жертвите на злоупотреба.

71. Според жалбоподателите домът изобщо не е примерната институция, описана в докладите и становищата на правителството. Жалбоподателите твърдят по-конкретно, че децата в дома не са под постоянно наблюдение, че работници от мъжки пол са имали достъп до децата и че част от обитателите в дома, макар и навършили определената в закона възраст за престой в този тип заведения, все още не са го напуснали.

72. Жалбоподателите твърдят още, че след разкритията, направени след осиновяването им, компетентните власти в държавата ответник не провеждат ефективно разследване, което да разкрие фактите

вследствие на което замесените лица да бъдат подведени под отговорност.

73. Първо, те твърдят, че българските власти не са действали отговорно при провеждането на разследването и не са уведомили родителите им за резултатите от него преди януари 2015 г., когато италианските власти отправят официално запитване.

74. Освен това те считат, че разследването не е проведено качествено, тъй като прокуратурата прекалено бързо достига до заключението, че няма данни за извършено престъпление единствено въз основа на заключенията на ДАЗД. Според тях, тази институция не може да се счита за достатъчно независима, тъй като установяването на проблем в случая би поставило под съмнение дейността ѝ. Жалбоподателите твърдят, че единствената последица от извършената проверка от ДАЗД е това, че виновните лица са били предупредени, че се води разследване и същите са се опитали да компрометират резултатите от него. Те считат, че разследването е трябвало да бъде проведено по-дискретно, като е трябвало да се прибегне до други средства като подслушване, внедряване на хора под прикритие, претърсвания, както и децата да бъдат отделени от директорката и замесените служители.

75. Жалбоподателите изтъкват аргумента, че основната цел на българските власти е да докажат, че няма педофилска мрежа. Те посочват, че подобни жалби, подавани и от други деца, а именно от малката М., спомената по-горе, също са били предмет на досъдебно производство и не са свързани с разследването, което ги засяга (вж. параграф 52 по-горе).

б) Правителството

76. Относно твърденията, според които жалбоподателите са били жертва на физическо и сексуално насилие в дома, правителството заявява, че проведеното от българските власти разследване не разкрива данни, доказващи, че подобно малтретиране наистина се е случвало, независимо дали спрямо жалбоподателите или други деца в дома. Правителството посочва, че тези твърдения се основават единствено на изявленията на жалбоподателите, които според него трябва да се разглеждат с повишено внимание поради възрастта на въпросните лица и възможността същите да са направени под влиянието на възрастни. Също така се допълва, че по жалбата не е представено нито едно медицинско свидетелство, потвърждаващо твърденията на жалбоподателите за изнасилване.

77. Правителството посочва, че в дома са взети необходимите мерки за осигуряване на безопасността на децата, изяснявайки, че вътрешният правилник предвижда контрол на достъпа на външни лица в заведението, като децата могат да излизат от дома само с

придружител от персонала. Правителството посочва, че персоналят има задължението да уведоми кмета и полицията в случай на насилие, както и че децата са имали на свое разположение телефон със запаметен в него националния телефонен номер за спешни случаи за деца в риск. Освен това те са имали достъп до психоложката в дома.

78. Правителството счита, че ако твърденията на жалбоподателите за толкова тежки случаи на насилие са истинни, общопрактикуващият лекар, който е външен за институцията, със сигурност е щял да забележи следи от него при контролните прегледи.

79. Колкото до процедурните задължения, които биха могли да произтекат от чл. 3 и 8 от Конвенцията, правителството посочва, че компетентните български власти реагират своевременно след като са уведомени за твърдените факти и предприемат различни действия за разследване. Правителството счита, че проведеното разследване е независимо, обективно и изчерпателно, посочвайки по-конкретно, че извършването на проверка в дома от ДАЗД, не поставя под въпрос ефективността на разследването, тъй като тази институция е именно органът за контрол, който следи за спазването на правата на децата, настанени в специализирани заведения, като притежава правомощия да предприеме мерки за закрила спрямо тях.

80. Правителството заявява, че осъществените мерки за контрол и разследване не потвърждават думите на жалбоподателите, а спомагат за установяване на неточности в някои техни твърдения относно самоличността на въпросните лица. Правителството посочва също така, че при липса на доказателства, потвърждаващи твърдените факти, прокуратурата решава да прекрати производството, като този факт не поставя под съмнение ефективността и изчерпателността на извършеното разследване.

81. Относно предоставената на жалбоподателите информация, правителството поддържа, че производствата в България не са образувани по искане на осиновителите на жалбоподателите и следователно не е необходимо същите да бъдат официално уведомявани за решенията на прокуратурата. Правителството допълва освен това, че българските власти са уведомявали италианските власти за хода на разследването всеки път, когато такава информация е била искана от тях.

2. Преценката на Съда

а) Приложимост на чл. 3 и 8 от Конвенцията

82. Съдът напомня, че малтретирането трябва да достигне минимална степен на тежест, за да попадне в обхвата на чл. 3 от Конвенцията. Оценката на този минимум е относителна по своята същност. Тя зависи от съвкупността на данните по случая, а именно

продължителността на малтретирането, на физическите и психически последици от него, както и понякога, от пола, възрастта и здравословното състояние на жертвата (вж. и *A. c. Royaume-Uni*, 23 септември 1998 г., § 20, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-VI). В случая, поради младата възраст и положението им на деца лишени от родителски грижи и настанени в дом за деца, жалбоподателите са в положение на особено голяма уязвимост. В този контекст сексуалното и физическото насилие, което твърдят, че са понесли, ако бъде доказано, е достатъчно тежко, за да попадне в обхвата на чл. 3 от Конвенцията.

83. Съдът припомня още, че понятието „личен живот“, в чл. 8 от Конвенцията, обхваща физическата и моралната неприкосновеност на всеки човек (вж. *X et Y c. Pays-Bas*, 26 март 1985 г., § 20, серия А н° 91, *М.П. и други срещу България*, № 22457/08, § 110, 15 ноември 2011 г., и *V.C. c. Italie*, н° 54227/14, § 85, 1 февруари 2018 г.). Съответно малтретирането, от което жалбоподателите се оплакват, попада и в обхвата на защитата по чл. 8 от Конвенцията.

б) Приложими общи принципи

84. Съдът напомня, че във връзка с чл. 3 от Конвенцията, наложеното от чл. 1 задължение на високодоговарящите страни да осигурят на всяко лице под тяхна юрисдикция правата и свободите, определени в тази Конвенция, ги задължава да предприемат необходимите мерки, за да възпрепятстват същите лица да бъдат подложени на малтретиране, дори и ако то се извършва от частни лица (вж. *A. c. Royaume-Uni*, цитирано по-горе, § 22, и *М.С. срещу България*, н° 39272/98, § 149, ЕСПЧ 2003-XII). От друга страна положителните задължения, заложи в правото на зачитане на личния живот по смисъла на чл. 8 от Конвенцията, могат да включват и налагането на мерки даже и в сферата на отношенията между самите лица (вж. *М.С. срещу България*, цитирано по-горе, § 150, и *V.C. c. Italie*, цитирано по-горе, § 91).

85. Децата и останалите уязвими лица имат право на защита от държавата под формата на ефективна превенция, за да бъдат предпазвани от тежките форми на нахърняване на неприкосновеността на личността им (вж. *A. c. Royaume-Uni*, цитирано по-горе, § 22, *Z et autres c. Royaume-Uni* [ГК], н° 29392/95, § 73, ЕСПЧ 2001-V, и *М.С. срещу България*, цитирано по-горе, § 150).

86. Позитивните задължения, произтичащи от чл. 3 и 8 от Конвенцията, а именно защитата на физическата и психическата неприкосновеност, изискват на първо място да се създаде правна рамка, която да позволява индивидите да бъдат защитени в достатъчна степен от посегателства върху тази неприкосновеност и преди всичко, за най-тежките случаи, чрез приемането на разпоредби в наказателно-

правната област и ефективното им прилагане на практика (вж. *М.С. срещу България*, цитирано по-горе, §§ 150-153, и *С.З. срещу България*, № 29263/12, § 43, 3 март 2015 г.).

87. Понякога тези позитивни задължения могат да изискват властите да вземат разумни и практични мерки с цел предотвратяване на малтретиране, за което същите са знаели или се е предполагало, че трябва да знаят, както и осигуряването на ефективна превенция, чрез която децата да бъдат защитени от различните тежки форми на нахърняване на неприкосновеността на личността (вж. *Z et autres c. Royaume-Uni*, цитирано по-горе, § 73, вж. *М.П. срещу България*, цитирано по-горе, § 108, и *V.C. c. Italie*, цитирано по-горе, § 89). Това позитивно задължение трябва да се тълкува така че да не налага непосилна или прекомерна тежест на властите. За да бъде приведено в действие това задължение, трябва да се установи, че властите са знаели или е трябвало да знаят за наличието на реален и непосредствен риск определено лице да бъде подложено на малтретиране вследствие на престъпни действия на трето лице и не са предприели мерки, в рамките на техните правомощия, за които разумно може да се допусне, че ще да предотвратят този риск (вж. *Dorđević c. Croatie*, n° 41526/10, § 139, ДАЗД 2012, и *V.C. c. Italie*, цитирано по-горе, § 90).

88. Разпоредбата на чл. 3 от Конвенцията изисква също, когато лице твърди на защитимо основание, че е било жертва на действия, противоречащи на тази разпоредба, националните власти да проведат ефективно официално разследване, в хода на което да бъдат установени фактите, както и да бъдат установени и наказани виновните, независимо от тяхното качество (вж. *М.С. срещу България*, цитирано по-горе, § 153, *С.З. срещу България*, цитирано по-горе, § 44, и *B.V. c. Belgique*, n° 61030/08, § 56, 2 май 2017 г.). Освен това Съдът счита, че позитивните задължения на държавата по чл. 8 от Конвенцията, съгласно които тя трябва да защитава физическата неприкосновеност на лицата, засягат и въпроси, свързани с ефективността на наказателното разследване (вж. *М.С. срещу България*, цитирано по-горе, § 153).

89. Задължението за провеждане на ефективно разследване е задължение за извършване на действия, а не за постигане на резултат. Това изискване не налага всяко наказателно производство да завършва с присъда или дори с налагането на конкретно наказание, но националните съдилища в никакъв случай не трябва да бъдат склонни да не наказват тежки посегателства върху физическата и психическата неприкосновеност на лицата.

90. В по-общ план, за да бъде определено като ефективно едно разследване, лицата и институциите, натоварени с него, трябва да бъдат независими от разследваните лица (вж. *Bouyid c. Belgique* [ГК], n° 23380/09, § 118, ЕСПЧ 2015 г.).

91. Провежданото разследване трябва да бъде достатъчно задълбочено. Властите трябва да вземат разумните мерки, с които разполагат, за да намерят доказателства за съответните факти (вж. *М.С. срещу България*, цитирано по-горе, § 151, *С.З. срещу България*, цитирано по-горе, § 45, и *В.В. с. Belgique*, цитирано по-горе, § 60). Всеки сериозен недостатък на разследването, който намалява способността му за установяване на определени отговорности, не отговоря на изискванията на Конвенцията. Предвид това, Съдът не е сезиран, за да се произнася по твърдения за грешки или специфични за разследването пропуски. Той не може да заеме мястото на националните власти при оценяването на фактите по съответното дело, нито да се произнесе относно наказателната отговорност на предполагаемия извършител (вж. *М. et C. с. Roumanie*, n° 29032/04, § 113, 27 септември 2011 г. и *Б.В. срещу България*, цитирано по-горе, § 61).

92. В този контекст се подразбира и изискването за бързина и дължима грижа. В това отношение Съдът счита, че своевременното започване на разследване и неговото провеждане с необходимото усърдие са от съществено значение (вж. *С.З. срещу България*, цитирано по-горе, § 47, и *В.С. с. Italie*, цитирано по-горе, § 95).

93. Накрая, жертвата трябва да е в състояние ефективно да участва в разследването (вж. *Bouvid*, цитирано по-горе, § 122, и *В.В. с. Belgique*, цитирано по-горе, § 59).

в) Приложение в случая

94. Първо, Съдът отбелязва, че жалбоподателите не поставят под съмнение установената от националното законодателство правна рамка. Те осъждат обаче неспособността на българските власти да предотвратят малтретирането, на което твърдят, че са жертви, както и неефективността, според тях, на проведеното по техните твърдения разследване.

і. Относно ефективност на проведеното разследване

95. Съдът отбелязва, че първото разследване в дома за деца е осъществено по заповед на ДАЗД, административен орган специализиран в областта на закрила на детето, веднага щом се осведомява от българските медии за публикуваната в „*L'Espresso*“ статия през януари 2013 г. Съдът установява, че ДАЗД своевременно информира прокуратурата за разкритията, направени от италианския седмичник и за резултатите от проведените проверки.

96. Съдът отбелязва, че след втория сигнал до прокуратурата от ДАЗД, подаден през февруари 2013 г., е проведено полицейско разследване, както и нов контрол върху службите, отговарящи за закрилата на детето. Съдът отбелязва, че двете образувани

производства са приключили съответно през ноември и през юни 2013 г. с решения за прекратяването им, след като Районната прокуратура преценява, че събраните доказателства не дават основание да се заключи, че има данни за извършено престъпление.

97. Съдът установява, че през януари 2014 г., когато българските власти са сезирани по официален път от италианското Министерство на правосъдието, на 04.06.2014 г. Окръжна прокуратура Велико Търново се разпорежда производствата да бъдат обединени, след като се установява, че има няколко висящи процедури. Новите доказателства и жалбата на осиновителя на жалбоподателите, предоставени през юни 2016 г., са разгледани от Окръжната прокуратура, която потвърждава постановлението за прекратяване на 30.09.2016 г. През следващите месеци постановлението за прекратяване е потвърдено от по-горестоящите прокуратури при осъществена на служебна проверка.

98. Съдът счита, че при тези обстоятелства, следва да приеме, че компетентните български власти са действали своевременно и с дължимата грижа, веднага щом са уведомени за твърдените факти, макар и да не са сезирани формално с искане от страна на жалбоподателите. Освен това те сътрудничат изцяло на италианските власти, като ги информират за резултатите от разследването и вземат предвид новите доказателства, които същите им предоставят. Разбира се, понякога минават периоди от по няколко месеца в комуникацията с италианското Министерство на правосъдието (вж. параграфи 39-41 по-горе), но тези срокове са приемливи в контекста на междуправителственото сътрудничество и не изглежда тези периоди да са компрометирали хода на разследването, което към този момент вече е приключено.

99. Относно твърдяната липса на самостоятелност и обективност на ДАЗД, Съдът установява, че ДАЗД е административен орган, специализиран в закрилата на детето и в обхвата на нейните задължения попада и осъществяването на контрол върху институциите, в които се настаняват деца (вж. параграф 56 по-горе). Съдът счита, че противно на това, което намекват жалбоподателите, нито агенцията, нито нейните служители са свързани с конкретния случай по такъв начин, който да подложи под съмнение тяхната независимост и обективност.

100. Относно изчерпателния и задълбочен характер на разследването Съдът установява, че компетентните български власти, а именно службите за закрила на детето и полицията, посещават дома и извършват редица следствени действия. Те извършват проверка на медицинските и други документи на децата в дома, провеждат разпити на персонала на институцията, децата и други засегнати лица, като например кмета и лицата, посочени в декларациите на

жалбоподателите. Децата, намиращи се към съответния момент в дома, са разпитани чрез анонимен въпросник, съдържащ както въпроси за живота в дома, така и за евентуално малтретиране, като едно от децата, споменато в декларациите на жалбоподателите, е разпитано от полицаи с помощта на психоложката.

101. Доколкото жалбоподателите твърдят, че властите е трябвало да започнат разследването с по-дискретни мерки, като например подслушване или внедряване на служители, и тъй като не са действали така, те са компрометирали ефективността на разследването, Съдът отбелязва, че именно родителите на жалбоподателите са разгласили публично случая. Така, дори преди българските власти да са уведомени за случая, журналистът, с когото те се свързват, вече е влязъл в контакт със замесените лица, а публикуваната в италианската преса статия вече е отразена и от българските медии.

102. Освен това жалбоподателите твърдят, че е трябвало да бъдат извършени и други следствени действия, като например претърсвания и изземвания. В това отношение Съдът припомня, че той не е сезиран, за да се произнесе относно твърденията за грешки или специфични пропуски в разследването (вж. параграф 91 по-горе). Освен това, изглежда, че представителите на жалбоподателите не са поискали осъществяването на допълнителни следствени действия, по-конкретно в жалбата им срещу постановлението за прекратяване.

103. Съдът констатира, че въз основа на събраните данни органите на прокуратурата заключват, че твърденията на жалбоподателите не са потвърдени. Съдът напомня, че няма право да прави собствени заключения въз основа на събраните данни от националните власти и да изземва функциите им като оценява достоверността на различните свидетелски показания (вж. *М.П. и други*, цитирано по-горе, § 112). Той отбелязва, че в случая прокуратурата е изправена пред две противоположни версии – от една страна, тази на родителите на жалбоподателите и от друга, тази на персонала на дома и на другите лица разпитани в хода на разследването, сред които са и настанените в дома деца. Въпреки че автентичността на свидетелските показания на жалбоподателите, които италианските психолози и италианската прокуратура считат за достоверни, не е поставена под съмнение, трябва да се отбележи, че тези показания, които са единствените преки доказателства на разположение на българските власти, не са обстойни и съдържат малко фактически детайли, именно като се има предвид ранната възраст на заинтересованите лица и слабото им владение на италиански език към момента, когато показанията им са взети (вж. параграфи 7-11 по-горе). Освен това Съдът отбелязва, че българските власти не са имали възможност да разпитат жалбоподателите (вж. параграф 36 по-горе). Също така нито един медицински документ не подкрепя твърденията им за физическо насилие. При тези

обстоятелства заключенията на българските власти, според които предприетите следствени действия не разкриват достатъчно доказателства за извършвано малтретиране, не изглеждат произволни и лишени от разумно основание.

104. С оглед на гореизложеното Съдът счита, че в случая не са налице умишлени пропуски или липса на желание от страна на компетентните власти да изяснят фактите и да идентифицират и преследват евентуалните виновни лица (вж. *Szula c. Royaume-Uni* (реш.), nº 18727/06, 4 януари 2007 г. и *М.П. и други*, цитирано по-горе, § 112).

105. Накрая, жалбоподателите се оплакват, че българските власти не информират достатъчно редовно техните процесуални представители за хода на разследването. В това отношение Съдът отбелязва, че първите разследвания на ДАЗД и прокуратурата са извършени след появилата се информация в медиите, без родителите на жалбоподателите да са подали жалба или по какъвто и да е начин да са се свързали с разследващите органи, което обяснява защо не са уведомени за постановените решения. Съдът отбелязва що се отнася до третото разследване, започнато по искане на италианските власти през януари 2014 г., че те са били информирани за резултатите от разследването. Съдът установява, че тази информация е предадена с няколко месеца закъснение и непосредствено след ново искане за информация на италианските власти през януари 2015 г. Той обаче не счита, че заради това обстоятелство може да се приеме, че родителите на жалбоподателите са били лишени от възможността да участват в разследването. Съдът отбелязва, че съгласно националното законодателство, те са имали възможността да обжалват постановлението за прекратяване на производството. Писмото им, предадено от италианското Министерство на правосъдието, се счита за жалба и е надлежно проучено от по-горестоящата прокуратура (вж. параграфи 43-49 по-горе).

106. В светлината на всички гореизложени съображения, Съдът не може да заключи, че българските власти не са изпълнили процесуалното си задължение да проведат ефективно разследване въз основа на твърденията на жалбоподателите. Съответно, в случая не е налице нарушение на чл. 3 и чл. 8 от Конвенцията в това отношение.

ii. Задължението за вземане на мерки за закрила на жалбоподателите

107. Относно твърденията на жалбоподателите, че българските власти не са ги защитили от малтретиране, на което твърдят, че са жертва, докато са им били поверени, Съдът отбелязва, че според докладите, изготвени от компетентните служби, извършили проверките в дома в с. Страхилово, редица общи мерки за осигуряване безопасността на децата, които пребивават там, са били взети. В тези

доклади се отбелязано по-конкретно, че достъпът на външни лица в дома се контролира, че външните лица и служителите от мъжки пол нямат достъп до стаите на децата, освен при необходимост и то в присъствието на член на персонала от женски пол, че децата редовно са преглеждани от външен общопрактикуващ лекар и от психоложката в дома, и че са имали достъп до телефон, на който е запаметен номерът за спешни случаи за деца в риск.

108. Освен това, относно задължението на властите да предприемат мерки за предотвратяване на малтретирането в конкретен случай, Съдът отбелязва, че проведените в случая разследвания не разкриват, че директорката или който и да е друг от служителите в дома са знаели за насилието, твърдяно от жалбоподателите. Съдът отбелязва, че по отношение на твърдението, според което първият жалбоподател е предупредил директорката, но тя нищо не е предприела, разследването установява, че противно на твърденията на жалбоподателите, директорката на дома не се казва Е., и че друга служителка със същото име отрича да е била информирана за подобни факти. Съдът установява, че досиетата на децата и показанията на общопрактикуващия лекар и на психоложката на дома също не разкриват признаци за подобни събития. Въз основа на направените от следователите констатации, Съдът не е в позиция да направи различно заключение по този въпрос. Той отбелязва също така, че от документите в преписката става ясно, че противно на твърденията на жалбоподателите, започнатото наказателно разследване след жалби на други деца от дома, а именно М., не се отнася за сходни с разкритите от заинтересованите лица факти (вж. параграф 52 по-горе). Относно положението на други осиновени в Италия деца (вж. параграф 70 по-горе, *in fine*), ако се предположи, че твърденията са верни, нищо не показва, че българските власти са били уведомени за случаи на малтретиране на други деца към момента на събитията.

109. При тези обстоятелства, като припомня задължението на държавите да защитават от малтретиране уязвимите лица, намиращи се под тяхната изключителна закрила (вж. параграфи 85-87 по-горе), като се взима предвид материалите, с които разполага в случая, Съдът счита, че не е установено, че българските власти не са изпълнили задължението си да вземат превантивни мерки, така че жалбоподателите да бъдат предпазени от риска да станат жертви на малтретиране, за което същите са знаели или е трябвало да знаят.

110. Съответно, в случая не е налице нарушение на чл. 3 и чл. 8 от Конвенцията и в това отношение.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО,

1. *Обявява* жалбата за допустима в останалата ѝ част;
2. *Приема*, че не е налице нарушение на чл. 3 и чл. 8 от Конвенцията.

Изготвено на френски език и оповестено писмено на 17 януари 2019 г. в съответствие с правило 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
секретар

Ангелика Нусбергер
председател